

Лук'янчук О.І., ад'юнкт кафедри
цивільного права і процесу НАВС *Науковий*
керівник: Чурпіта Г.В., кандидат юридичних
наук, доцент

Утримання непрацездатних батьків

Відповідно до ч. 8 ст. 7 Сімейного кодексу України (далі - СК України), регулювання сімейних відносин має здійснюватися з максимально можливим урахуванням інтересів непрацездатних членів сім'ї.

Однією з основних цілей регулювання сімейних відносин, відповідно до ч. 2 ст. 1 СК України, є утвердження почуття обов'язку перед батьками.

Окремим інститутом (глава 17 СК України) у законодавстві закріплено обов'язок повнолітніх дочки, сина утримувати батьків та регламентується виконання цього обов'язку. Так, відповідно до ст. 202 СК України повнолітні дочка, син зобов'язані утримувати батьків, які є непрацездатними і потребують матеріальної допомоги. Однак якщо мати, батько були позбавлені батьківських прав і ці права не були поновлені, обов'язок утримувати матір, батька у дочки, сина, щодо яких вони були позбавлені батьківських прав, не виникає.

Згідно зі ст. 121 СК України права та обов'язки матері, батька і дитини ґрунтуються на походженні дитини від них, засвідченому державним органом реєстрації актів цивільного стану. Таким чином, факт спорідненості (у даному випадку першого ступеня) є ключовою підставою виникнення аліментних зобов'язань між батьками та їх дітьми.

Спорідненість - це кровний зв'язок між людьми, із наявністю якого пов'язані виникнення, зміна чи припинення прав та обов'язків. Спорідненість у своїй основі має біологічний фактор - фактор походження [1, с. 57].

До непрацездатних закон відносить осіб, які досягли пенсійного віку, встановленого законом, або є інвалідами I, II чи III групи (ст. 75 СК України).

Потреба матеріальної допомоги може полягати в тому, що батьки не мають можливості забезпечити своє гідне існування у зв'язку із відсутністю пенсій чи їх низького розміру, а також у зв'язку із відсутністю у них інших джерел існування.

Таким чином, підставами виникнення аліментного зобов'язання є: походження дітей (родинний зв'язок батьків і дітей); непрацездатність батьків; потреба батьків у матеріальній допомозі.

Законодавець не розрізняє поняття «утримання» та «аліменти», та вживає їх як синоніми (наприклад, ст. ст. 75, 78 СК України). Таким чином, не можна розглядати аліменти як різновид утримання, оскільки власне законодавець не розрізняє цих понять [2, с. 107].

Відповідно до правил ст. 205 СК України розмір аліментів на батьків визначається судом: а) у твердій грошовій сумі (за наявності нерегулярного заробітку дітей, його мінливості тощо); б) у частці від заробітку (доходу) (за наявності регулярного заробітку (доходу) дітей); в) у твердій грошовій сумі й у частці від заробітку (доходу) (за наявності регулярного заробітку та одержання додаткових не облікованих доходів) [3, с. 362].

Крім сплати аліментів, повнолітні дочка, син зобов'язані брати участь у додаткових витратах на батьків, зумовлених тяжкою хворобою, інвалідністю або немічністю.

В абз. 2 п. 21 постанови Пленуму Верховного Суду України № 3 «Про застосування судами окремих норм [Сімейного кодексу](#) України при розгляді справ щодо батьківства, материнства та стягнення аліментів» від 15 травня 2006 року при визначенні розміру аліментів та додаткових витрат суд бере до уваги можливість одержання утримання від інших дітей, до яких не пред'явлено позов про стягнення аліментів, дружини, чоловіка та своїх батьків.

Статтею 204 СК України передбачено, що дочка, син можуть бути звільнені судом від обов'язку утримувати матір, батька та обов'язку брати участь у додаткових витратах, якщо буде встановлено, що мати, батько ухилялися від виконання своїх батьківських обов'язків. У виняткових випадках суд може присудити з дочки, сина аліменти на строк не більш як три роки.

Обов'язок по утриманню батьків покладається лише на повнолітніх дітей. Але є один виняток, який покладає обов'язок утримання батьків на дитину. Так, відповідно до ст. 206 СК України у виняткових випадках, якщо мати, батько є тяжко хворими, інвалідами, а дитина має достатній дохід (заробіток), суд може постановити рішення про стягнення з неї одноразово або протягом певного строку коштів на покриття витрат, пов'язаних з лікуванням та доглядом за ними.

Позов про стягнення аліментів може бути пред'явлений: до одного з дітей; до кількох дітей; до всіх дітей разом.

Відповідно до п. 21 постанови Пленуму Верховного Суду України № 3 «Про застосування судами окремих норм [Сімейного кодексу](#) України при розгляді справ щодо батьківства, материнства та стягнення аліментів» від 15 травня 2006 року, обов'язок неповнолітніх дочки, сина утримувати своїх непрацездатних батьків, які потребують матеріальної допомоги, не є абсолютним. У зв'язку із цим, суд на вимогу дочки, сина, до яких пред'явлено позов про стягнення аліментів, зобов'язаний перевірити їхні доводи про ухилення батьків від виконання своїх обов'язків щодо них.

Список використаних джерел

1. Сімейне право України : Підручник / Л.М. Баранова, В.І. Борисова, І.В. Жилінкова та ін.; За заг. ред. В.І. Борисової та І.В. Жилінкової. - К. : Юрінком Інтер, 2006. - 264 с.
2. Афанасьєва Л.В. Аліментні правовідносини в Україні : Монографія / МВС України, Луг. держ. ун-т внутр. справ. - Луганськ : РВВ ЛДУВС, 2006. - 224 с.
3. Науково-практичний коментар до Сімейного кодексу України : 2-ге вид., доп. / Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Білоусов Ю.В.; За ред.Є.О. Харитонova. - Х. : ТОВ «Одіссей», 2008.- 560 с.

Ляшук А.В., заступник начальника
Прикарпатського факультету НАВС

Порушення у сфері державних закупівель, які вчинюються розпорядниками державних коштів

Злочинні посягання на бюджетну сферу є загрозою безпеки держави, що не тільки сприяють самовідтворенню тіньової економіки, але й унеможливають виконання державою своїх соціальних функцій.

До найбільш розповсюджених порушень у сфері державних закупівель, які вчинюються розпорядниками державних коштів, відносяться наступні порушення: укладання договору без проведення процедури закупівель; уникнення процедури закупівлі шляхом роздрібнення її суми на частини; проведення закупівлі в одного учасника без погодження з уповноваженим органом (Міністерства економічного розвитку і торгівлі України); фальсифікація матеріалів проведення торгів; фальсифікація протоколів розкриття пропозицій конкурсних торгів або цінових пропозицій та проведення торгів з метою підвищення ціни закупівлі; укладання договорів закупівлі за цінами, вищими, ніж були в інших учасників торгів; створення умов для перемоги окремого виконавця шляхом зміни перед проведенням торгів номенклатури закупівлі; необгрунтоване застосування процедури закупівлі в одного учасника.

Більшість порушень, допущених під час здійснення таких державних закупівель, є однотипними та мають системний характер, при чому порушення допускаються на всіх стадіях проведення процедур, починаючи з подачі заявки та закінчуючи підписанням договорів на закупівлю [1, с. 87].

Деяким недобросовісним постачальникам простіше домовитися з розпорядниками державних коштів про ціну одиниці продукції і відповідно про розмір «відкату». З цією метою при проведенні процедури торгів створюється фіктивне конкурентне поле, до якого входять особи, пов'язані між собою родинними чи іншими зв'язками. При цьому, як правило, ціна закупівлі значно перевищує середньоринкову, а різницю одержують недобросовісні учасники торгів та замовники процедур держзакупівель.